

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Ndc/8/2024
Identifikačné číslo spisu:	8821200540
Dátum vydania rozhodnutia:	30.04.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Šobichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8821200540.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v dedičskej veci po poručiťke R. Z., rodenej U., narodenej X. T. XXXX, zomrelej XX. O. XXXX, naposledy bytom O. XX, o návrhu na dodatočné prejednanie dedičstva, vedenej na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 5D/114/2021, o návrhu do úvahy prichádzajúcich dedičov po U. Z., narodenom XX. T. XXXX, naposledy bytom F. XX, zomretom dňa XX. D. XXXX, na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti, takto

rozhodol:

Návrhu na prikázanie veci Okresnému súdu Martin n e v y h o v u j e.

Odôvodnenie

1. Dňa 16. novembra 2023 bol Okresnému súdu Vranov nad Topľou doručený návrh do úvahy prichádzajúcich dedičov po U. Z., narodenom XX. T. XXXX, naposledy bytom F.V. XX, zomretom dňa XX. D. XXXX, na prikázanie veci vedenej týmto súdom pod sp. zn. 5D/114/2021 z dôvodu vhodnosti inému súdu, konkrétne Okresnému súdu Martin.

2. Účastníci konania svoj návrh na prikázanie sporu z dôvodu vhodnosti odôvodňujú tým, že novoobjavený majetok po poručiťke sa nachádza v obvode Okresného súdu Martin, tým, že bydlisko do úvahy prichádzajúcich dedičov sa nachádza prevažne v obvode Okresného súdu Martin a bydlisko ďalších do úvahy prichádzajúcich dedičov sa nachádza v bližšej vzdialenosti k Okresnému súdu Martin, než k Okresnému súdu Vranov nad Topľou (len dedičská vetva po M. Z., narodenom XX. T. XXXX, zomrelom X. W. XXXX, má bydlisko v blízkosti Okresného súdu Vranov nad Topľou), ako aj z dôvodu veku a množstva do úvahy prichádzajúcich dedičov, ktorých bydlisko je od Okresného súdu Vranov nad Topľou podstatne vzdialené, a teda aj z ekonomických dôvodov pre veľký počet do úvahy prichádzajúcich dedičov bude hospodárnejšie a vhodnejšie prikázať vec Okresnému súdu Martin. V prípade, že by na prejednanie veci zostal príslušný Okresný súd Vranov nad Topľou, tak by bolo pre veľký počet do úvahy prichádzajúcich dedičov podstatne sťažené dosiahnutie dedičskej dohody. Prikázanie veci Okresnému súdu Martin nezaťaží ďalších účastníkov konania neprimeraným spôsobom, nakoľko väčší počet do úvahy prichádzajúcich dedičov, ktorí nie sú zastúpení právnym zástupcom majú bydlisko podstatne bližšie k Okresnému súdu Martin, ako k Okresnému súdu Vranov nad Topľou.

3. Návrh na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti bol doručený všetkým účastníkom, ktorých účasť v konaní vyšla najavo v čase podania návrhu v zmysle § 4 zákona č. 161/2023 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“). K návrhu na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti sa v lehote určenej súdom vyjadril len do úvahy prichádzajúci dedič O.. F. N., U. XXXX/XX, XXX XX N., ktorý s návrhom na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti súhlasil.

4. Podľa § 159 CMP na dodatočné konanie o dedičstve je miestne príslušný súd, na ktorom bolo konanie o dedičstve skončené.

5. Podľa § 39 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) možno na návrh ktorejkoľvek zo strán spor prikázať inému súdu tej istej inštancie aj z dôvodu vhodnosti.

6. Okresný súd Vranov nad Topľou predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“) konanie vedené na tomto súde pod sp. zn. 5D/114/2021 na rozhodnutie o návrhu účastníkov konania na prikázanie sporu z dôvodu vhodnosti Okresnému súdu Martin.

7. Podľa § 39 ods. 3 CSP o prikázaní sporu rozhoduje súd, ktorý je najbližšie spoločne nadriadený príslušnému súdu (Okresný súd Vranov nad Topľou) a súdu, ktorému sa má spor prikázať (Okresný súd Martin). V tomto prípade je spoločne nadriadeným súdom Najvyšší súd Slovenskej republiky.

8. Najvyšší súd prejednal návrh účastníkov konania na prikázanie sporu naposledy vedeného Okresným súdom Vranov nad Topľou pod sp. zn. 5D/114/2021 Okresnému súdu Martin z dôvodu vhodnosti a dospel k záveru, že tomuto návrhu nie je možné vyhovieť, lebo neboli zistené zákonné predpoklady pre prijatie postupu podľa § 39 ods. 2 CSP.

9. Prikázanie (delegácia) sporu z dôvodu vhodnosti predstavuje výnimku z ústavne garantovaného práva na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, t. j. ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov), ako aj výnimku zo zákonom definovaných kritérií miestnej príslušnosti súdu, a teda podmienky prikázania treba, ako výnimku z pravidla, vykladať reštriktívne. Totižto, ak by príslušný súd prikázal vec inému súdu podľa § 39 ods. 2 CSP, hoci by pre takéto rozhodnutie neboli podmienky, porušil by tým ústavne zaručenú zásadu, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi a že príslušnosť súdu ustanovuje zákon. Účelom inštitútu delegácie z dôvodu vhodnosti je predovšetkým zabezpečenie hospodárnosti civilného sporového konania alebo jeho zrýchlenie. Dôvody delegácie môžu mať v praxi rozmanitú povahu, najmä však osobnú, zdravotnú, sociálnu, či finančnú. Vzhľadom k charakteru delegácie ako výnimky zo zásady, že vec prejednáva a rozhoduje súd, ktorého príslušnosť vyplýva zo zákonom stanovených kritérií (vecne a miestne príslušný) musí mať však aj dôvod delegácie vždy výnimočný charakter.

10. Taktiež podľa článku 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu aj sudcu ustanoví zákon. Podstatou práva na zákonného sudcu je, že príslušnosť súdu pre riešenie konkrétnej veci sa musí riadiť vopred stanovenými pravidlami, a že podľa vopred stanovených pravidiel sa musí odohrávať aj pridelenie veci konkrétnemu sudcovi alebo senátu v rámci takto určeného súdu. Zásada zákonného sudcu predstavuje jednu zo základných záruk nezávislého a nestranného súdneho rozhodovania v právnom štáte a podmienku riadneho výkonu tej časti verejnej moci, ktorá bola súdom ústavne zverená. Dodržanie všeobecných zákonných podmienok určenia príslušnosti súdu je zárukou toho, že nedôjde k svojvoľnému určovaniu príslušnosti súdu, ktorého cieľom by mohlo byť ovplyvnenie výsledku súdneho rozhodovania (viď napr. nález Ústavného súdu Českej republiky z 12. marca 2009 sp. zn. III. ÚS 529/08).

11. S poukazom na už uvedené prichádza aplikácia ustanovenia § 39 ods. 2 CSP do úvahy len vtedy, ak sú pre to dané dôležité dôvody. Úvaha súdu o vhodnosti delegácie preto zahŕňa komplexné posúdenie predmetu konania i pomerov subjektov na oboch procesných stranách, ako aj dopadu prípadného prikázania sporu na doterajšie štádium konania, pričom na pomery subjektu, ktorý delegáciu navrhuje,

možno prihladiť len vtedy, ak ich zohľadnenie nebude mať negatívny dopad na ostatné subjekty konania. Podstatný význam má i stanovisko druhej strany (ďalších strán sporu/účastníkov konania).

12. Najvyšší súd po posúdení predloženého návrhu účastníkov konania na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti dospel k záveru, že nie je daná žiadna taká okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver, že ktorýkoľvek iný súd ako súd miestne príslušný podľa § 159 CMP, teda súd, na ktorom bolo konanie o dedičstve skončené - súd v obvode, ktorého mala poručiť naposledy bydlisko (§ 158 písm. a) CMP), by prejednal vec hospodárnejšie a rýchlejšie.

13. Dôvody delegácie síce môžu mať v praxi rozmanitú povahu, najmä osobnú, zdravotnú, sociálnu, či finančnú, tieto však musia svojou výnimočnosťou viesť k nepochybnému záveru, že delegáciou sporu (veci) na iný súd sa zabezpečí hospodárnejšie, rýchlejšie alebo po skutkovej stránke spoľahlivejšie a dôkladnejšie prejednanie sporu. To v danom prípade preukázané nebolo. Účastníkmi konania uvádzané dôvody, a to, že novoobjavený majetok po poručiť sa nachádza v obvode Okresného súdu Martin, že bydlisko do úvahy prichádzajúcich dedičov sa nachádza prevažne v obvode Okresného súdu Martin a bydlisko ďalších do úvahy prichádzajúcich dedičov sa nachádza v bližšej vzdialenosti k Okresnému súdu Martin, nevykazuje charakter takej výnimočnosti, aby bolo možné ich návrhu vyhovieť. Z formulácie § 158 CMP jednoznačne vyplýva, že určenie miestne príslušného súdu podľa kritéria adresy trvalého pobytu poručiť v čase jeho smrti podľa písm. a) predmetného ustanovenia má prednosť pred kritériom umiestnenia novoobjaveného majetku poručiť podľa písm. b) predmetného ustanovenia. Bydlisko do úvahy prichádzajúcich dedičov, ani prípadné problémy s prekonávaním väčších vzdialeností či vynaloženie vyšších výdavkov za účelom dostavenia sa k súdnemu komisárovi súdna prax považuje skôr za bežné, ktoré nemôžu byť dôvodom bez ďalšieho dôvodu na prikázanie veci inému súdu (porovnaj napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Ndc/9/2022, 9Ndc/7/2022, 2Ndc/3/2022). Strana (účastník konania) má totiž právo zvoliť si v konaní zástupcu, ktorý je oprávnený na všetky úkony, ktoré môže v konaní urobiť strana (§ 89 ods. 1 v spojení s § 92 ods. 1 a 2 CSP). Najvyšší súd taktiež poukazuje na § 104 ods. 1 CSP, podľa ktorého procesný úkon, ktorý by súd mohol vykonať len s ťažkosťami alebo so zvýšenými, neúčelnými trovami alebo ktorý v jeho obvode nemožno vykonať, vykoná na dožiadanie iný súd. Súd tiež môže výnimočne z dôvodov hospodárnosti strane uložiť, aby na otázky o tvrdených skutočnostiach odpovedala písomne, ak možno predpokladať, že tento postup bude dostatočný (§ 195 ods. 3 CSP).

14. V neposlednom rade nadriadený súd berie do úvahy aj prípadné dôsledky navrhovanej delegácie a starostlivo skúma, či delegovaním sporu (veci) inému súdu nedôjde k tomu, že obdobným spôsobom zaťaží druhú stranu sporu (iného účastníka konania). V posudzovanom prípade by delegovaním veci Okresnému súdu Martin z dôvodov uvádzaných navrhovateľmi došlo k obdobnému zaťaženiu účastníkov konania z dedičskej vetvy po M. Z., nakoľko títo majú bydlisko v blízkosti Okresného súdu Vranov nad Topľou.

15. Vzhľadom na uvedené dôvody najvyšší súd konštatuje, že nie sú splnené podmienky pre prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti v zmysle § 39 ods. 2 CSP, preto návrhu nevyhovel. Najvyšší súd prihladol aj na skutočnosť, že konanie má mimosporový charakter, v ktorých prípadoch zákonodarcia jednoznačne formuloval príslušnosť súdu vo veci konať. Ide o systémové ustanovenie, na ktoré nadväzuje činnosť notárov ako súdnych komisárov

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.